

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Філологічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра _____ Філософії та культурології _____
(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Діяльність недержавних структур у соціальному забезпеченні _____
(назва навчальної дисципліни)

(обов'язкова)

Освітньо-професійна програма _____ Соціальне забезпечення _____
(назва програми)

Спеціальність _____ 232_соціальне забезпечення _____
(вказати: код, назва)

Галузь знань _____ 23 соціальне забезпечення _____
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти _____ бакалаврський _____
(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання _____ українська _____
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники:

к.і.н., доцент Гнатчук О. С. _____
(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів)

[http://www.sociology.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[3719\]\[caf_pers_id\]=968&commands\[3719\]=item](http://www.sociology.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[3719][caf_pers_id]=968&commands[3719]=item)

Контактний тел. 0372584703

Е-mail: o.gnatchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle система Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3277>

Консультації

Очні консультації:	вівторок	та	середа	з	14	до	15
Онлайн-консультації:	вівторок-середа			з	14	до	15

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Неурядові організації є складовою будь-якого суспільства, що існує за умов демократичного режиму. Вони є важливим чинником соціального та політичного життя. Діяльність недержавних структур в соціальному забезпеченні може включати в себе різноманітні ініціативи, програми та проекти, спрямовані на поліпшення життя та підтримку вразливих груп населення. Серед аспектів цієї діяльності: благодійні фонди та організації, волонтерська діяльність, соціальні проекти та програми, сприяння зайнятості, співпраця з іншими громадськими та громадськими організаціями тощо.

Мета навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни “Діяльність недержавних структур у соціальному забезпеченні” є поглиблення уявлення про недержавні (неприбуткові). Розуміння вагомості та результативності внеску НДО у соціальну роботу, що обумовлюється специфікою такого феномену громадянського суспільства як “третій сектор”.

3. Пререквізити. Здобувач вищої освіти має вивчити до початку або разом із цією дисципліною курси, що підвищують ефективність засвоєння курсу: «Теорія і практика соціальної роботи», «Актуальні питання соціальної роботи», «Управління в соціальній сфері», «Соціальна робота з різними категоріями населення».

4. Результати навчання

Внаслідок вивчення курсу, студенти повинні знати та вміти:

завданнями вивчення курсу «Діяльність недержавних структур в соціальному секторі».

1. Ознайомити студентів із основними благодійними фондами та організаціями, що мають представництва в Україні.
2. Сформулювати вміння аналізувати діяльність НДО соціального спрямування за зазначеними критеріями.
3. Дати знання щодо особливостей НДО, що безпосередньо вирішують завдання соціальної роботи: їх види, типи, особливості менеджменту, показники життєздатності, особливості роботи з волонтерами тощо.
4. Ознайомити із діяльністю ресурсних центрів для НДО.

знати:

- сутність поняття «недержавний сектор» та його місце в соціальній сфері;
- особливості правового регулювання діяльності недержавних організацій в соціальній сфері;
- еволюцію розвитку соціальної сфери в Україні;
- склад, види та основні напрямки діяльності служб соціального забезпечення в соціальній сфері;
- розвиток благодійництва та меценатства в Україні;
- становлення, розвиток та основні напрямки діяльності волонтерських організацій в Україні;
- управління персоналом та соціальними процесами в недержавному секторі в соціальній сфері;
- розвиток соціального партнерства в Україні;
- зарубіжний досвід функціонування соціальних служб та недержавних організацій в соціальній сфері.

вміти:

- чітко володіти і оперувати понятійно-категоріальним апаратом; -

- застосовувати отримані знання в практичній діяльності;
- аналізувати позитивні та негативні явища, пов'язані з діяльністю недержавних організацій в соціальній сфері;
- самостійно висловлювати ідеї щодо покращення стану третього сектору в Україні;
- працювати з навчальними посібниками, словниками, енциклопедіями, нормативними документами, навчальними планами і програмами;
- Писати доповіді, реферати, наукові статті для участі в науково-практичних конференціях.

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 13. Здатність до міжособистісної взаємодії. ЗК 16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави. ФК12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні. ФК13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності. ФК15. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної допомоги для виконання завдань професійної діяльності
Програмні результати навчання	ПРН2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення. ПРН 7. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення. ПРН 9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців. ПРН 10. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення. ПРН 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення. ПРН 13. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення.

	ПРН 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення. ПРН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки. ПРН 19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.
--	---

5. Опис навчальної дисципліни

Опис змістових модулів

Змістовий модуль 1. Особливості НДО соціального спрямування в Україні.

Тема 1. Недержавний сектор (неурядові організації) в соціальній сфері.

Сутність поняття “соціальна сфера”. Соціальна сфера в Україні та її складові. Сутність понять “соціальне забезпечення”, “соціальний захист”. Виникнення та розвиток системи соціального забезпечення населення в європейських країнах. Еволюція розвитку системи соціального захисту населення в Україні. Основні принципи соціального забезпечення. Сутність понять “недержавний сектор”, “третій сектор”, “громадська організація”, “неурядова організація”. Основні напрямки діяльності неурядових організацій в Україні. Напрямки та перспективи розвитку громадського сектору в Україні. Напрямки соціальної роботи неурядових організацій. Особливості співпраці неурядових організацій з органами влади. Поняття НДО. Значення НДО. Структура НДО. Основні посади в організації. Посадові обов’язки. 3. Види організацій споживачів. Типи організацій. Спрямованість діяльності організації. Джерела фінансування. Показники життєздатності організації.

Тема 2 . Правове врегулювання діяльності недержавних організацій в Україні.

Основні правові форми та засади діяльності громадських організацій. Нормативно-правові акти з діяльності недержавних організацій в соціальній сфері. Принципи визначення статутної діяльності. Порядок реєстрації громадських організацій. Формування та функції органів управління. Форми звітування органів управління. Регулювання фінансової діяльності громадських організацій. Недержавний сектор та Цивільний кодекс України. Регулювання надання соціальних послуг неурядовими організаціями: реалії та перспективи. Закон України “Про благодійництво та благодійні організації”. Закон України “Про свободу совісті та релігійні організації”. Спеціальне законодавство.

Тема 3. Діяльність регіональних ресурсних центрів.

Поняття ресурсного центру. Завдання регіональних ресурсних центрів щодо підтримки НДО соціального спрямування. Сутність поняття “фандрейзинг” (залучення коштів). Особливості залучення коштів неурядовими організаціями та благодійними фондами на розвиток соціальної сфери. Принципи фінансової стабільності недержавних організацій. Причини фінансової нестабільності недержавних організацій. Аналіз та планування у фандрейзингу. Чинники ефективного фандрейзингу. Формування бази даних потенційних благодійників або спонсорів. Методи ефективного фандрейзингу: аналіз прикладів. Форми соціального інвестування. Соціально орієнтований бізнес. Звітування про використання коштів благодійника або спонсора. Сутність поняття “соціальне партнерство”. Роль неурядових організацій у вирішенні соціальних проблем та ефективного регулювання соціальної політики

територіальних громад. Форми участі громадськості у прийнятті управлінських рішень. Напрямок розвитку місцевих ресурсів. Соціальне партнерство в Україні. Перспективні моделі фінансування соціальних проектів з місцевого бюджету. Правила залучення коштів з державного або місцевого бюджетів для надання платних соціальних послуг.

Змістовий модуль 2.

Специфіка стосунків НДО із комерційними організаціями, засобами масової інформації та владою.

Тема 1. Ділові стосунки НДО як важлива складова менеджменту організації.

1. Практичні рекомендації по роботі із спонсорами. Правила проведення прес-конференції та написання прес-релізу. Особливості стосунків із ЗМІ. Проведення регулярних теле- та радіопрограм, видання щоденних додатків до газет, проведення дебатів з даної проблематики і для забезпечення широкого та об'єктивного суспільного обговорення. Специфіка взаємодії з урядом та державними структурами. Забезпечення систематичного інформування громадськості про плани уряду щодо діяльності недержавних організацій. Передача неурядовим організаціям основних важелів у популяризації євроатлантичних цінностей. З цієї метою ініціювати проведення грантових конкурсів. Залучення (у вигляді проведення круглих столів, Громадських та Президентських слухань) широкого кола представників громадських організацій та незалежних аналітичних центрів до процесу розробки загальнодержавної стратегії розвитку громадянського суспільства в Україні. Міське соціальне замовлення.

Тема 2. Волонтерська служба недержавної організації соціальної сфери.

Сутність понять “благодійництво”, “благодійна організація”. Поява та розвиток благодійництва в Україні. Правове регулювання благодійної діяльності в Україні. Порядок створення та державної реєстрації благодійних товариств і установ. Сутність поняття “меценатство”. Еволюція меценатської діяльності в Україні. Правове регулювання меценатства. Особливості фінансування соціально-культурної сфери з боку меценатів. Роль зарубіжних меценатів у підтримці соціально-культурної діяльності в Україні. Сутність волонтерства. Поява волонтерства в сучасній Україні. Нормативно-правова база волонтерської діяльності в Україні. Основні напрямки волонтерської підготовки (роботи). Поняття та види волонтерських програм. Розробка волонтерської програми: оцінка потреб, роль координатора та персоналу. Методи та принципи залучення волонтерів. Мотивація волонтерів. Визнання та винагородження. Волонтерські програми та заходи волонтерських організацій з підтримки учасників АТО. Волонтерські програми з підтримки біженців із зони АТО. Навчання волонтерів соціальної роботи та супервізії. Соціально-психологічні проблемиволонтерів та шляхи їх попередження. Діяльність волонтерів у російсько-українській війні 2014-2022.

Тема 3. Міжнародні благодійні фонди в Україні та їх підтримка НДО.

Основні характеристики та призначення міжнародних благодійних фондів. Перелік відомих міжнародних фондів, що активно працюють в Україні. Способи фінансової та технічної підтримки, які надаються міжнародними фондами. Роль міжнародних благодійних фондів у розвитку НДО: Взаємодія міжнародних фондів та неприбуткових організацій (НДО) в Україні. Приклади успішних проектів та ініціатив, підтриманих міжнародними фондами. Вплив

міжнародної підтримки на розвиток громадянського суспільства в Україні. Проблеми, з якими стикаються міжнародні фонди у взаємодії з Україною. Легітимність та прозорість діяльності міжнародних благодійних фондів в Україні. Можливі ризики та конфлікти, пов'язані із залученням іноземних донорів. Підсумки та перспективи: Аналіз впливу міжнародних фондів на розвиток громадянського суспільства в Україні. Перспективи співпраці міжнародних фондів із НДО в майбутньому.

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	4	120	2	15		30		75		іспит
Заочна	--	--	--	--	-	--	--	--	--	--	--	-

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.			л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Особливості НДО соціального спрямування в Україні.												
Тема1. Поняття та структура НДО.	19	2	4			13							
Тема 2. Правове врегулювання діяльності недержавних організацій в Україні.	21	2	6			13							
Тема 3. Сучасні виклики перед НДО соціального спрямування в Україні.	21	2	6			13							
Разом за ЗМ1	61	6	16			39							

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Специфіка стосунків НДО із комерційними організаціями, засобами масової інформації та владою.											
Тема 1. Ділові стосунки НДО як важлива складова менеджменту організації..	18	2	4			12						
Тема 2. Волонтерська служба недержавної організації соціальної сфери.	22	4	6			12						
Тема 3. Міжнародні благодійні фонди в Україні та їх підтримка НДО.	19	3	4			12						
Разом за ЗМ 2	59	9	14			36						
Усього годин	120	15	30			75						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація роботи волонтерів в організації: особливості залучення, мотивації, навчання, супервізії.	
2	Види організацій споживачів.	
3	Основні та додаткові посади в недержавній організації.	
4	Джерела фінансування недержавних організацій , що надають соціальні послуги.	
5	Критерії успішної діяльності НДО за Пітером Брінкерхофом.	
6	Шляхи взаємовідносин недержавних організацій із ЗМІ.	
7	Місія та цілі недержавної організації.	
8	Методи мотивації співробітників та волонтерів як складова менеджменту соціальної агенції	
9	Поняття стратегічного планування, його роль в діяльності недержавної організації.	
10	Етапи стратегічного планування. Аналіз SWOT.	
11	Роль соціальних служб в організації управління в соціальній сфері.	
12	Управління персоналом в недержавному секторі в соціальній сфері.	
13	Управління соціальними процесами в неурядових організаціях соціальної сфери.	
14	Прийняття рішень в неурядових організаціях соціальної сфери.	

15	Організаційний розвиток в неурядових організаціях соціальної сфери.	
16	Моделі управління в недержавному секторі в соціальній сфері.	
17	Основні напрямки соціальної роботи органів місцевого самоврядування як недержавних установ.	
18	Роль бізнесу в соціальній підтримці населення України.	
19	Проектний менеджмент в недержавних організаціях соціальної сфери.	
20	Засади залучення коштів неурядовими організаціями.	
21	Розвиток соціального партнерства в Україні.	
22	Зарубіжний досвід розвитку неурядових організацій в соціальній сфері.	
23	Еволюція розвитку недержавного сектору в соціальній сфері в зарубіжних країнах.	
24	Сучасний стан функціонування неурядових організацій в соціальній сфері в зарубіжних країнах та використання закордонного досвіду в Україні.	

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Для досягнення освітньої мети та прогнозованих програмних результатів використовуються основні традиційні та інтерактивні методи навчання, новітні технології.

Методи навчання:

МН1 – словесний метод (лекція, дискусія);
МН2 – практичний метод (практичні заняття, практичні завдання);
МН3 – наочний метод (ілюстрація, демонстрація, презентація);
МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату, написання есе);
МН6 – самостійна робота (розв’язання завдань);
МН 12 - робота в малих групах
МН 13 – інші методи навчання

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Загальна (максимальна) кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких **60** балів здобувач набирає при поточних видах контролю і **40** балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання визначеним у робочій програмі навчальної дисципліни.

Форми та методи оцінювання

- усне і письмове опитування;
- виконання письмових робіт (есе, реферат);
- стандартизовані тести;
- тестування на платформі Moodle;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- контрольні роботи;

«А» ставиться у разі, якщо студент:	постійно готувався до занять згідно з програмою дисципліни; - глибоко та всебічно розкривав зміст питань, використовуючи додаткову літературу; - показав уміння формулювати висновки, узагальнювати та аналізувати навчальний матеріал; - продемонстрував уміння формулювати власну точку зору та аргументовано доводити її; - переконливо та логічно викладав матеріал, проявляв творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; належним чином виконував завдання для самостійної роботи; допускав при усних відповідях та тестуванні окремі незначні неточності; добре виконав завдання модульного контролю.
«В» ставиться у разі, якщо студент:	- розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, використовуючи додаткову літературу; робив узагальнення та висновки з окремих питань; виконував завдання для самостійної роботи; - при усних відповідях не завжди повно й аргументовано викладав матеріал, а при тестуванні мали місце окремі неточності; - не проявив творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; добре виконав завдання модульного контролю.
«С» ставиться у разі, якщо студент:	- розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, але недостатньо й не завжди використовував додаткову літературу; формулював висновки з окремих питань практичних занять; - не проявляв належної активності на практичних і семінарських заняттях; - брав участь у виконанні індивідуального науково-дослідницького завдання, але продемонстрував недостатній рівень наукової культури; виконав завдання модульного контролю, але допускав окремі неточності при усних відповідях, тестуванні.
«D» ставиться у разі, якщо студент:	відповідав на окремі питання, які обговорювалися; формулював висновки з окремих питань; - при підготовці до практичних занять майже або й зовсім не використовував додаткову літературу; не проявляв активності на практичних заняттях; частково виконав завдання для самостійної роботи; - не виконав належним чином індивідуальне науково-дослідницьке завдання; - при виконанні завдань модульного контролю допустив багато неточностей або декілька грубих помилок.

«E» ставиться у разі, якщо студент:	відповідав на окремі питання, які обговорювалися; • допускав численні неточності при усних відповідях, демонструючи лише репродуктивний рівень засвоєння навчального матеріалу без його осмислення, • не вмів сформулювати свою позицію, проаналізувати або порівняти різні точки зору на проблему; • недостатньо використовував основну літературу й майже бо зовсім не використовував додаткову; • не проявляв активності на практичних заняттях, старанності при виконанні завдань для самостійної роботи; виконав окремі завдання для самостійної роботи; • не виконав належним чином індивідуальне науково-дослідницьке завдання; • погано виконав завдання модульного контролю, з численними помилками та неточностями.
«Fx» ставиться у разі, якщо студент:	поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях; поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою; частково виконав завдання для самостійної роботи; не проявляв активності на практичних заняттях; допускав принципові помилки під час виконання завдань; не виконав завдання модульного контролю.
«F» ставиться у разі, якщо студент:	поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; • допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях, тестуванні; не ознайомився з рекомендованою літературою; не виконав завдання для самостійної роботи; не виконав індивідуальне науково-дослідницьке завдання; не проявляв активності на практичних заняттях; • на підсумковому занятті не вмів відтворити зміст окремих питань, передбачених програмою дисципліни; не виконав завдання модульного контролю.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни Методи навчання

У процесі навчання передбачені аудиторні (лекційні та семінарські) заняття та самостійна робота студентів. *Лекції* передбачають розгляд і вивчення основних та найбільш дискусійних питань теми. Зауважимо, що під час лекцій студенти не накопичують бали, але їх відвідування є обов'язковим. *Семінари* включають доповіді, дискусію, презентацію завдань самостійної роботи, тобто форми роботи, орієнтовані на засвоєння та розуміння основних понять та концепцій курсу. Окремі семінари присвячені практичним завданням, спрямованим на використання ідей та положень кожної теми, формуванню та вдосконаленню відповідних навичок. *Самостійна робота* студентів за курсом передбачає підготовку до семінарських занять, насамперед опрацювання лекційного матеріалу, виконання завдань для самостійної роботи, підготовку до модульних контрольних робіт, іспиту.

8. Методи контролю

Оцінка з навчальної дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Бали нараховуються за різні види навчальної роботи, а потім збираються за накопичувальною системою. Вивчення дисципліни ділиться на два змістових модулі, кожен із них оцінюється у **30 балів** (максимально) і складається з певної кількості тем. Із цих 30 балів 10 балів (максимально) можна отримати за модульну контрольну роботу, а 20 балів (максимально) – за роботу на семінарах. При цьому, максимальна оцінка за роботу на семінарі. За два змістових модулі студент може набрати **60 балів** (максимально), на заліку/іспиті – **40 балів** (максимально), а загалом – **100 балів** (максимально). У ході вивчення дисципліни за сумою балів визначаються: поточний, модульний, рубіжний (заліково-екзаменаційний) і підсумковий рейтинги.

Поточний рейтинг – це сума балів за різні види поточної навчальної роботи.

Модульний рейтинг – це сума балів, отримана за результатами вивчення змістового модуля або модулів.

Рубіжний (заліково-екзаменаційний) рейтинг – це сума балів, отриманих на заліку/іспиті (максимально – 40). **Іспит** проводиться в письмовій формі та складається з двох типів завдань: перше – розгорнута відповідь на три контрольні питання (максимальна оцінка – 30 балів) і друге – тестове завдання (максимальна оцінка – 10 балів).

Підсумковий рейтинг – це сума балів, одержаних студентом за всі змістові модулі та під час складання заліку/іспиту (максимально – 100).

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3			T4	T5	T6				
8	12	10			8	12	10		60		

9.

Рекомендована література

Основна:

- Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді / О. В. Безпалько. — К.: ЦНЛ, 2005. - 176 с. 2.Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку / Н. М. Комарова [та ін.]; Український держ. центр соціальних служб для молоді, Український ін-т соціальних досліджень. - К.: [б.в.], 1999. - 112 с.
- Закон України “Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05. 07. 2012 р. №5073-VI // ВВР України. - 2013. - №25. - Ст.252.
- Закон України “Про громадські об'єднання» від 22.03. 2012 р. №4572-VI // ВВР України. - 2013. - №1. - Ст.1. 16
- Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05. 1997 р. №280/97-ВР // ВВР України. - 1997. - Ст.170. 7.Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06. 2003 р. №966-IV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/966-15>.
- Стецьков О., Майорова Н., Шелковнікова В. Та ін. Волонтерська служба недержавної організації соціальної сфери. – К.: Сфера, 2000. – 92 с.

6. Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку. - К.: Академпрес, 1999. - 112 с.
7. Формування іміджу органів місцевого самоврядування та громадських організацій за допомогою засобів масової інформації: Матеріали тренінгу/ Упор. К. Рубель, Л.Черняк, О.Сидоренко та ін. - К.: Центр інновацій та розвитку, 1998. - 94 с.
8. Сидоренко О.І., Сидоренко Н.М. Зв'язки з громадськістю: Як їх встановлювати і підтримувати?: Навч. – метод. посіб. – 2-вид. - К.: Центр інновацій та розвитку, 1998. – 100 с.
9. Дімітров Ю. Правове регулювання легалізації (офіційного видання) неприбуткових організацій в Україні: Процес реєстрації громадських чи благодійної організації у запитаннях та відповідях. - К.: Центр інновацій та розвитку, 2000. - 28 с.
10. Перспективи діяльності громадських організацій з надання соціальних послуг: Для керівників місцевих органів виконавчої влади та громадських організацій. - К., 2000.- 75 с.
11. Проект на підтримку розвитку неурядових організацій в Україні: Інформаційно-довідникові матеріали.- Київ: Творчий центр “Каунтерпарт”, 2001. - 146 с.
12. Public relations: для громадських (недержавних організацій): Практичні поради на щодень/ Укл. А.Куліш; Українська освітня програма ринкових реформ. - К., 2001. - 80 с.
13. Все вирішує... співпраця: Посібник для громадських організацій/ Ресурсний центр розвитку громадських організацій “Турт”. - К.: Академія, 2000. - 167 с.
14. Довідник донорських організацій та благодійних програм, що підтримують діяльність НДО в Україні. - К., 2000. - 140 с.
15. Київ: громадські організації, благодійні фонди: Інформаційні матеріали, практичні поради недержавним організаціям. - К., 2000. - 105 с.
16. Наливайко Л. Р. Неурядові правозахисні організації в Україні: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Наливайко Л. Р., Грицай І. О., Дніпров О. С.; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. - К.: Хай-Тек Прес, 2014. - 431 с.
17. Чепурнов В. О. Благодійництво як пріоритетна форма некомерційної господарської діяльності: монографія / В. О. Чепурнов, В. І. Ярема; Ужгород. нац. ун-т. - Ужгород: Ужгородська міська друкарня, 2008. - 143 с.
18. Стратегічне планування діяльності НДО. Кіровоград: ЦПТІ 2000. 76 с.
19. Недержавний сектор в соціальній сфері [Електронний ресурс] : конспект лекцій по дисципліні «Недержавний сектор в соціальній сфері» для студентів напряму підготовки 6.130102 «Соціальна робота» всіх форм навчання / О. В. Мальцева. - Маріуполь : ПДТУ, 2015. - 104 с. - Режим доступу: <http://umm.pstu.edu/handle/123456789/8969>
20. Вінніков О. Ю. Державне фінансування організацій громадянського суспільства. Як запровадити європейські стандарти? / О. Ю. Вінніков, Д. С. Ковриженко, М. В. Лациба. К. : Агентство "Україна", 2010. - 224 с. - (Укр. незалеж. центр політ. дослідж).
21. Горелов Д. Державне фінансування громадських організацій : зарубіжний досвід та рекомендації щодо впровадження в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс] / Д. Горелов // Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.niss.gov.ua/articles/811/>
22. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : Кодекс від 16.01.2003 №436-IV. Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15/print1359043105696249>
23. Громадські організації в Україні у 2014 р. : Стат. бюлетень/ Державна служба статистики України. - К., 2015. - 145 с.
24. Законопроект щодо впровадження механізму «відсоткової філантропії» [Електронний ресурс] : Закон “Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки неприбуткових організацій”. - Режим доступу до ресурсу: <http://vboabu.org.ua/img/forall/Vidsot.pdf>
25. Кириленко О.П. Міжнародний досвід застосування нетрадиційних методів фінансування громадських організацій / О. П. Кириленко // Науковий огляд. - 2015. - №10 (20). - С. 21–28.
26. Коваленко В. В. Громадські організації в Україні: взаємодія між трьома секторами / В.В. Коваленко, О. О. Юлдашев. - К. : МАУП, 2007. - 224 с.
27. Кодацький В. П. Теоретичні основи фінансів громадських організацій / В. П. Кодацький, К. Г. Шарлай. // Економічний вісник Донбасу. - 2009. - №4. - С. 130-132.

28. Круглий стіл «Ендавмент: фінансова стабільність неприбуткового сектору» [Електронний ресурс] // Фундація імені князів-благодійників Острозьких. – 2010. – Режим доступу: <http://fundraising.org.ua/news/kruglii-stil-endavment-finanova-stabilnistnepributkovogo-sektoru>
29. Матвійчук А. Основні способи взаємодії громадських організацій із державою [Електронний ресурс] / А. Матвійчук – Режим доступу до ресурсу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/ukrpolituk/3/27.pdf>.
30. Позняк О. В. Державна допомога як джерело фінансування неприбуткових організацій / О. В. Позняк. // Університетські наукові записки. – 2005. – №1. – С. 346–352.

Допоміжна

1. Добročинність в Україні: минуле, сучасне, майбутнє/ Ресурсний Центр розвитку громадських організацій “Гурт”. – К., 1998. – 55 с.
2. Дослідження волонтерства: Практичний посібник/ Ресурсний центр “Гурт”. – К., 2001. – 57 с.
3. Створення та керування волонтерською програмою/ Авт. – упор. В.Назарук; Благодійний фонд Центроволонтеріату “Добраволя”. – К., 2001. – 70 с.
4. Довідник громадських організацій України. – К.: Ресурсний центр Розвитку громадських організацій “Гурт”, 1997 - 384 с.
5. Довідник донорських організацій та благодійних програм, що працюють в Україні.- К., 1999. – 141 с.
6. Довідник неурядових організацій України. – К., 1996. – 296 с.
7. Довідник фондів та організацій, що надають технічну допомогу в Україні. – К., 1997.-92 с.
8. Ткачук А. Неприбутковий некомерційний сектор в Україні: законодавче забезпечення. – К.: Інститут громадянського суспільства, 1997. – 51 с.
9. Довідник українських неурядових організацій захисту прав та інтересів громадян. – К., 1999. – 174 с.
10. Створення сприятливих умов для благодійництва в Україні: Матеріали круглого столу/Міжнародний фонд “Відродження”. – К., 2001. – 28 с.
11. Настільна книга неприбуткових організацій / За ред. А.Ткачука. – К.: Інститут громадянського суспільства, 2000. – 274 с.
12. “Касталія”: добробуток майбутнього/ Упор.Т.Каспер, Г.Заварова. – К.: Сфера, 2001. – 132 с.:іл.
13. Дослідження якості державних послуг, які надають населенню м. Тернопіль/ Міжнародний Центр Перспективних Досліджень. – Івано-Франківськ: Лілея- НВ, 2000. – 40 с.
14. Обличчям до обличчя: Журнал для громадських організацій. – №2. – 2000. – 44 с.
15. Методика підбору членів Дорадчого комітету та основні засади їх роботи/ Реформування системи муніципального управління через передачу частини управлінських функцій неприбуткових організацій. – Івано-Франківськ, 2001. – 16 с
16. Здійснення моніторингу виконання стратегічних планів розвитку територій/ Реформування системи муніципального управління через передачу частини управлінських функцій неприбуткових організацій. – Івано-Франківськ, 2001. – 22 с.

6. Інформаційні ресурси

1. Наказ Міністерства соціальної політики України Про затвердження Стратегічного плану діяльності Міністерства соціальної політики України на 2022 бюджетний рік і два бюджетні періоди, що настануть за плановим (2023–2024 роки). – Режим доступу : <https://www.msp.gov.ua/documents/6220.html>
2. Громадянська мережа ОПОРА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oporaua.org>
3. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

4. Державний реєстр виборців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.drv.gov.ua/portal/cm_core.cm_index
5. Комітет виборців України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.cvu.org.ua або <https://www.facebook.com/cvu.ngo/>
6. Центральна виборча комісія України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cvk.gov.ua>
7. European Election Database [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nsd.uib.no/european_election_database/
8. Gallup International Association [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.gallup-international.com
9. Gfk-group [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.gfk.ua
10. TNS [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tns-global.com.ua/
11. Київський міжнародний інститут соціології [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kiis.com.ua
12. Центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.uceps.org
13. Центр соціальних та маркетингових досліджень SOCIS [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.socis.kiev.ua
14. Центр „Соціальний моніторинг” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.smc.org.ua
15. Фонд „Демократичні ініціативи” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.dif.org.ua
16. Український інститут соціальних досліджень ім. О.Яременка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.uisr.org.ua
17. Центр соціологічних та політичних досліджень „Соціополіс” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.spr.org.ua
18. Центр соціологічних і політологічних досліджень «Соціовимір» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
19. Research & Branding Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rb.com.ua
20. Мережа аналітичних центрів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.intellect.org.ua

